

ELIZABETH GASKELL, *NORTH AND SOUTH:* TRADUCCIÓ I ANÀLISI

103698 – Treball de Fi de Grau

Grau en Traducció i Interpretació
Curs acadèmic 2014 - 2015

Estudiant: Alba Barat Vilà

Tutora: Josefina Caball Guerrero

10 de juny de 2015

Facultat de Traducció i Interpretació
Universitat Autònoma de Barcelona

Dades del TFG

Títol: Elizabeth Gaskell, *North and South*: traducció i anàlisi

Autor: Alba Barat Vilà

Tutor: Josefina Caball Guerrero

Centre: Facultat de Traducció i Interpretació

Estudis: Grau en Traducció i Interpretació

Curs acadèmic: 2014 – 2015

Paraules clau

Elizabeth Gaskell, *North and South*, època victoriana, revolució industrial, estil narratiu victorià, anàlisi, diferències socials.

Resum del TFG

La idea principal d'aquest treball és traduir un capítol de l'obra *North and South*, d'Elizabeth Gaskell. Hem escollit un capítol (VII) que reflecteix l'estil narratiu de l'autora per tal d'analitzar-lo i contextualitzar l'obra dins d'un marc històric, cultural i social, que també ens serveix per entendre la vida de l'autora. Analitzem tant els problemes lingüístics del procés de traducció com les dificultats de documentació i de les diferències extralingüístiques (salt generacional, dialectologia, termes especialitzats, referents culturals, etc.). Finalment, completem el treball amb una proposta de traducció al català del capítol esmentat, sense oblidar-nos del comentari de traducció on s'hi troben exemples dels tipus de problemes que hem esmentat prèviament.

Avís legal/Legal notice

© Alba Barat Vilà, Universitat Autònoma, 2015. Tots els drets reservats. Cap contingut d'aquest treball pot ésser objecte de reproducció, comunicació pública, difusió i/o transformació, de forma parcial o total, sense el permís o l'autorització de la seva autora.

© Alba Barat Vilà, Universitat Autònoma, 2015. All rights reserved. None of the content of this academic work may be reproduced, distributed, broadcast and/or transformed, either in whole or in part, without the express permission or authorization of the author.

Taula de continguts

1. INTRODUCCIÓ	1
1. CONTEXTUALITZACIÓ.....	3
2.1. Biografia d'Elizabeth Gaskell	3
2.2. Resum de North and South	4
2. ESTUDI DE PROBLEMES DE TRADUCCIÓ.....	6
3.1. Problemes lingüístics	6
3.2. Problemes textuais	7
3.3. Problemes extralingüístics	8
3.4. Problemes d'intencionalitat	9
3.5. Problemes pragmàtics.....	10
4. COMENTARI DE LA TRADUCCIÓ.....	11
4.1. Elecció del capítol	11
4.2. Estil narratiu i sintaxi	11
4.2.1. Descripcions	11
4.2.2. Registres i rangs socials.....	15
4.3. Tractaments protocol·laris	16
4.3.1. Obres consultades.....	17
4.3.2. Decisió	18
4.4. Vocabulari especialitzat i referents culturals.....	18
5. TRADUCCIÓ	23
6. CONCLUSIONS.....	30
BIBLIOGRAFIA	31
ANNEX.....	34

1. Introducció

L'objectiu d'aquest treball és elaborar la traducció d'un capítol de la novel·la *North and South*, d'Elizabeth Gaskell, i fer una anàlisi lingüística i del seu estil narratiu com a escriptora victoriana.

La idea va sorgir en descobrir Elizabeth Gaskell. És una troballa recent, tot i que anteriorment, anys enrere, ja havíem vist per la televisió l'adaptació en forma de minisèrie de la novel·la *Wives an Daughters*; en aquell moment no vam parar atenció en el nom de l'autora, malgrat que la història ens va semblar absorbent i magnífica. No va ser, doncs, fins fa poc, que vam tenir l'oportunitat i la gran sort de llegir *North and South* en anglès. Fa anys que llegim amb fervor novel·les victorianes: pràcticament totes les de Jane Austen, algunes de les germanes Brontë... I de totes maneres ens va sorprendre gratament la profunditat de l'obra, la redacció estil·lística d'Elizabeth Gaskell i la seva crítica (si bé present en obres d'altres escriptors victorianes, no d'una manera tan directa) mordaç de la societat en què va viure. És per això, per la gran impressió que ens va causar l'autora, que vam decidir orientar el projecte cap a aquesta direcció.

Per entendre'l, és important tenir en compte que no es tracta només de la traducció del fragment d'una novel·la, sinó també de veure, a partir d'aquesta traducció, quin era l'estil narratiu de Gaskell, com ella veia la societat en què vivia i com aquesta societat queda reflectida en la seva obra.

El perquè d'aquest treball parteix de la premissa que només hi ha una traducció al català d'Elizabeth Gaskell (*La cosina Phillis*), tot i que és una de les escriptores més importants, no tan sols de novel·la victoriana, sinó també de novel·la gòtica i de novel·la de temàtica industrial del segle XIX. La proposta original inicial era la de traduir fragments de la novel·la en comptes de només un capítol. És per això que vam elaborar una taula amb els fragments destacables de cada capítol que podien ser rellevants per al treball perquè tocaven temàtiques diferents (dialectologia, vocabulari especialitzat, descripcions, context social, etc.). Finalment, però, ens vam adonar que era un objectiu inabastable a causa de la manca de temps, i també perquè vam pensar que era millor aprofundir més en pocs aspectes que no pas tocar-ne molts per sobre. Així doncs, hem decidit de fer una proposta de traducció al català del capítol VII de l'obra i un comentari dels fragments que hagin generat conflictes traductològics, sigui per la complexitat lingüística (és una obra amb molta varietat lèxica pel que fa al camp semàntic de la indústria i la fàbrica), o bé per la complexitat narrativa de l'obra.

Així doncs, el tema d'estudi del projecte és tant l'obra *North and South* com la seva autora, Elizabeth Gaskell, de qui hem redactat una petita biografia per orientar el lector i ajudar-lo a entendre algunes situacions que apareixen en la novel·la. També hem fet un

resum de *North and South* per tal de permetre al lector d'aquest treball d'entendre el context on es troba el capítol que hem traduït.

Principalment, doncs, el treball consta, primerament, d'una contextualització per al lector (una biografia de l'autora, una explicació de l'època en què va viure i un breu resum del llibre). Després hi trobarem un estudi de problemes de traducció, que consisteix en l'explicació teòrica de dificultats que ens van generar un conflicte, amb exemples reals que hem detectat durant el procés de traducció de *North and South*. Seguidament, hem elaborat un comentari on exposem, per apartats, alguns dels casos més destacables amb què ens hem trobat en el transcurs d'aquest treball. També hi hem afegit unes conclusions on comentem de manera més amena i més personal els problemes i les dificultats que hem tingut durant aquest projecte; amb anècdotes i l'evolució de la idea original d'aquest treball fins a arribar al resultat final. Finalment, ens permetem de presentar la nostra proposta de traducció al català del capítol VII de *North and South*.

A més, també trobareu un annex amb el text original. Esperem que gaudiu de la lectura del nostre projecte.

1. Contextualització

2.1. Biografia d'Elizabeth Gaskell

Elizabeth Gaskell no va tenir una vida fàcil. La seva història és plena d'esdeveniments que van influir en la seva obra. Per exemple, la mort primerenca de la seva mare, o el fet que el seu pare se separés d'ella per enviar-la a viure amb uns familiars, o la mort del seu primer fill. Tot això, però, que podria haver-la enfonsat en una depressió, com va passar-li a la seva amiga Charlotte Brontë (de qui, després que morís, n'escriuria una biografia que la va fer famosa) va servir-li per crear obres que avui dia encara es llegeixen arreu del món traduïdes, per exemple, a l'hongarès, al romanès, al suec, al francès, al japonès o al castellà.

Elizabeth Gaskell (batejada Elizabeth Cleghorn Stevenson) va néixer el 29 de setembre de 1810 al barri londinenc de Chelsea. La seva mare va morir un any després i, al cap de poc, el seu pare la va enviar a viure amb una tieta materna i amb la seva filla a Knutsford, una ciutat de Cheshire, perquè la criés. Així doncs, Gaskell es va quedar pràcticament òrfena. La mort de la seva mare la va acompanyar amargament al llarg de la seva vida. De fet, hi ha més d'una heroïna en les seves obres que queda òrfena, com la Margaret Hale a *North and South* o la Molly Gibson a *Wives and Daughters*. Tot i això, el fet d'haver-se criat amb la seva tieta va aportar-li part d'aquest afecte matern que li mancava. La ciutat on va viure, Knutsford, també la va inspirar a l'hora d'inventar topografies per a les seves obres (Cranford, Hollingford, Eltham, etc.).

Malgrat tot, també va passar èpoques de la seva infantesa i joventut a Londres amb el seu pare, William Stevenson, un pastor unitarià¹ que va deixar el clergat i l'ensenyament (era professor de literatura i llengua clàssiques a Manchester) a causa de la seva inclinació cap al racionalisme i l'estudi científic. Es va posar a treballar per a Hisenda, compaginant aquesta feina amb la de professor de classes particulars. Aquest incident també queda reflectit a *North and South*: el pare de la Margaret, el senyor Hale, fa pràcticament el mateix. William Stevenson va tornar-se a casar després de la mort de la mare de Gaskell, però sembla ser que aquesta segona dona mai no va tenir gaire bona relació amb Gaskell. Aquesta manca d'afecte amb la seva nova mare es reflecteix a *Wives and Daughters*, on el pare de la Molly Gibson, el senyor Gibson, es torna a casa amb una dona pretensiosa que no és gens afectuosa amb la seva nova filla. Gaskell tenia tiets que havien servit a la marina durant les guerres contra Napoleó, i segurament les seves experiències també la van inspirar (a *North and Sout*, el germà de la Margaret serveix a la marina). El seu germà, que era vint anys més gran que ella, formava part de la Companyia Britànica de les Índies Orientals i va desaparèixer misteriosament un any abans que morís el seu pare, en un servei naval. Va passar bona part de la seva vida a la

¹ L'unitarianisme és una doctrina antitrinitària del protestantisme que afirma la unitat absoluta de la persona divina i nega, doncs, tant el misteri de la Trinitat com els dogmes de l'encarnació i de la "deïtat" de Crist (que hom distingeix de la "divinitat" que li conferí Déu, única persona divina).

mar, i per això Gaskell no hi va tenir tanta relació com hauria volgut. Tot i així, ells dos van ser els únics de vuit germans que van sobreviure a la infantesa i es tenien una gran estima. La seva desaparició la va trasbalsar fins al punt que hi ha un personatge a *Cranford* i un altre a *Sylvia's Lovers* que també desapareixen misteriosament.

Gaskell era unitariana com el seu pare, i de fet va casar-se amb un clergue unitarià, William Gaskell, que va donar-li el cognom amb el qual se la coneix avui dia.

El matrimoni va mudar-se a Manchester, que en aquell moment era el símbol de la nova industrialització. Van tenir un fill que va morir d'escarlatina quan encara no tenia un any. Per distreure's de la pena que va provocar-li la seva mort, Gaskell va començar a escriure una novel·la amb un gran realisme social que, quan va publicar-se el 1848, va atreure la mirada de grans autors de l'època com Charles Dickens. Així doncs, gràcies a la seva primera novel·la, *Mary Barton*, Gaskell va començar a publicar periòdicament a la revista de Dickens. Així és com va convertir-se en un referent de novel·la costumista i com es va fer lloc entre altres grans autors victorians i gòtics com el ja esmentat Charles Dickens, Jane Austen, George Elliot o les germanes Brontë. Va morir el 12 de novembre de 1865 deixant sense acabar *Wives and Daughters*.

2.2. Resum de North and South

North and South és l'obra d'Elizabeth Gaskell que s'analitzarà en aquest treball i de la qual se n'ha traduït un capítol, concretament el VII, per la dificultat lingüística que presenta, per la riquesa de lèxic i perquè és un exemple de la societat victoriana i industrial.

La història comença amb la presentació de la Margaret Hale, una noia de divuit anys que ha viscut apartada de la seva família durant deu anys, a casa de la seva tieta materna i la seva cosina, que està a punt de casar-se. Gaskell es preocupa de ressaltar diferències entre les dues noies que, si bé han estat criades juntes, tenen personalitats molt diferents. La Margaret, l'heroïna, és una noia silenciosa i taciturna, de naturalesa pensativa i intel·ligent. Ja des de bon principi podem veure un paral·lelisme entre la vida de la Margaret i la de Gaskell: totes dues van ser criades per la figura d'una tieta materna, lluny de casa.

Com que després de casar-se, l'Edith marxarà de casa els pares, la Margaret també té l'oportunitat de tornar-se'n a casa seva, en un petit poble pintoresc anomenat Helstone (és un paratge fictici; l'autora té tendència a inventar-se els llocs en moltes de les seves obres, basant-se en topografies que coneix, com en aquest cas: Helstone és una analogia de Knutsford, el poble on va viure amb la seva tieta).

Poc després, però, el senyor Hale, pare de la Margaret i pastor anglicà, confessa a la seva filla que han d'abandonar Helstone al cap de quinze dies perquè no està segur de la seva fe i vol abandonar l'Església anglicana. Tot i que no es comenta explícitament al

llibre, les raons que exposa el senyor Hale per abandonar el clergat són semblants a les idees que abraça l'unitarianisme, que és el dogma que Gaskell compartia amb el seu pare i amb el seu marit. Aquí també trobem un paral·lelisme amb la vida de Gaskell: el seu pare va abandonar l'església, com fa el senyor Hale.

Així doncs, es muden a Milton, una altra ciutat fictícia que es descriu llargament en diferents passatges de la novel·la, i és una analogia de Manchester, on Gaskell va viure després de casar-se. Posa un èmfasi especial en contrastar la vida a Helstone i la vida en aquesta ciutat industrial; segurament perquè ella mateixa va viure aquest contrast, i també en les diferències en els estils de vida: al sud molt més assossegat, a causa de la vida de conreu; al nord, el tràfec de la industrialització. A partir del seu establiment en aquesta ciutat, es descriu la vida de la Margaret i els Hale a Milton en el transcurs de dos anys, i s'expliquen esdeveniments i incidents diversos, com ara una vaga de treballadors de fàbrica, el suïcidi d'un obrer, la mort d'uns quants personatges que la Margaret s'estima, i com aquestes pèrdues la colpeixen. A la ciutat industrial hi apareixen personatges com ara obrers del nord, com la família Higgins, i també personatges com la família Thorton. El senyor Thorton fa el paper d'heroi masculí tan tradicional en la novel·la victoriana; és l'amo d'una de les fàbriques de Milton i és rebutjat per la Margaret quan li declara el seu amor. Després d'això, la relació entre tots dos es refreda, i el senyor Thorton també es distancia del pare de la Margaret, el senyor Hale, que li feia classes perquè el senyor Thorton volia ser un home més cultivat. Després de la mort dels seus pares, la Margaret se'n torna a viure amb la seva tieta, deprimida i de dol. Llavors rep la notícia que un amic del seu pare, el senyor Bell, que va apareixent a la novel·la perquè és el benefactor del senyor Thorton, s'està morint i que li deixa tots els seus diners i propietats, atès que havia promès al pare de la Margaret que la cuidaria si a ell li passava qualsevol cosa. Així doncs, la Margaret es converteix en una persona adinerada, i, havent-se adonat que en realitat sí que estima el senyor Thorton, i havent viatjat aquest a Londres per negocis (s'ha arruïnat), quan el senyor Thorton torna a declarar el seu amor a la Margaret, ella l'accepta.

2. Estudi de problemes de traducció

En aquest apartat del treball, comentarem els cinc tipus de problemes de traducció que es descriuen a *Traducción y Traductología; Introducción a la Traductología*, d'Amparo Hurtado. Perquè sigui més il·lustratiu i pràctic, parlarem d'aquests cinc tipus de problemes mentre posem d'exemple casos reals en què ens hem trobat durant el procés de traducció de *North and South*.

Un problema de traducció és una dificultat de caràcter objectiu que el traductor es pot trobar mentre duu a terme aquesta tasca; pot tenir lloc en diverses fases del procés traductiu. Aquest tipus de problemes estan vinculats a les estratègies de traducció i al procés de presa de decisions, i la seva resolució està vinculada a les subcompetències de la competència traductora.

La diferència entre problema de traducció i dificultat de traducció, és que el problema és objectiu i la dificultat és subjectiva. Una dificultat pot ser específica del text (si hi ha problemes de comprensió), pot dependre del traductor (de les seves competències) o també pot ser pragmàtica (si tenim poc temps per dur a terme la traducció, si no disposem de les eines adequades, etc.) (Hurtado, 2001, p.286-287).

3.1. Problemes lingüístics

Són problemes relacionats amb el codi lingüístic, fonamentalment en el pla lèxic (lèxic no especialitzat) i morfosintàctic. Deriven en gran part de les diferències entre llengües. Poden ser de comprensió i/o de reexpressió. En definitiva, són els que estan relacionats amb les discrepàncies entre dues llengües (Hurtado, 2001, p.288).

Per comentar els problemes lingüístic que hem trobat, presentem a continuació una taula d'exemples il·lustratius.

Problema en anglès	Comentari	Proposta en català
[...] they entered on the little branch railway that led to Heston.	La traducció literal d'aquest terme seria <i>petita bifurcació ferroviària</i> , però segons la Gran Enciclopèdia Catalana, el terme català equivalent és <i>branc ferroviari</i> .	[...] van agafar un branc ferroviari que duia a Heston [...]
Heston itself was one long straggling street [...]	<i>To straggle</i> significa escampar-se de manera irregular. Com que fer-ne una traducció literal ens ha semblat poc efectiu, ens hem decantat per una opció més	[...] que duia a Heston, que era, de fet, un un carrer llarg i dispers [...]

	nostrada.	
[...] <i>the people in the streets, although on pleasure bent, had yet a busy mind.</i>	La traducció literal seria <i>amb inclinació al plaer</i> , però hem decidit de canviar <i>plaer</i> per <i>gaudi</i> , perquè creiem que quan l'autora va fer servir <i>pleasure</i> més amb el significat de “diversió, esbarjo, gaudi”, que no pas pensant en el significat literal de la paraula.	[...] la gent que hi havia als carrers, tot i la seva inclinació al gaudi , anava atrafegada.
<i>There, for the first time for many days, did Margaret feel at rest.</i>	Literalment, <i>sentir-se reposada</i> , expressió que no ens semblava gens genuïna. Preferíem opcions com <i>es va sentir tranquil·la</i> , o <i>es va sentir descansada</i> , tot i que la que ens va semblar més equivalent i més natural és <i>va poder reposar</i> .	Allà, per primera vegada des de feia dies, la Margaret va poder reposar .
[...] <i>it seemed as if she could dream her life away in such luxury of pensiveness, in which she made her present all in all, from not daring to think of the past, or wishing to contemplate the future.</i>	<i>All in all</i> , segons el <i>Collins Dictionary</i> , pot significar “ <i>the object of one's attention or interest</i> ”, tot i que finalment no ens ha semblat que fos aquest, el significat real de l'expressió. Ens hem decantat per reformular l'oració.	[...] tot això li feia pensar que podia passar-se la vida somiant en aquell estat sumptuós de reflexió, en el qual concentrava tot el seu present , sense gosar pensar en el passat, ni sense cap desig de contemplar el futur.
[...] <i>a deep lead-coloured cloud hanging over the horizon in the direction in which it lay.</i>	<i>To hang</i> significa <i>penjar</i> , però dir que un núvol <i>penjava sobre de l'horitzó</i> no ens semblava una expressió gaire natural. Així doncs, hem fet ús del verb <i>estendre</i> , que creiem que, per context, és més adequat.	[...] un núvol dens de color de plom que s'estenia sobre l'horitzó cap on hi havia la ciutat.

3.2. Problemes textuais

Són problemes relacionats amb qüestions de coherència, progressió temàtica, cohesió, tipologies textuais (convencions de gènere) i estil. Deriven de les diferències de funcionament textual entre les llengües. Poden ser de comprensió i/o de reexpressió (Hurtado, 2001, p.288). Són problemes, per exemple, de diferència de gènere entre paraules equivalents de les dues llengües; d'impossibilitat de reproduir els mateixos temps verbals de l'original en la traducció, o de restriccions en l'ordre de les paraules (González et al., 2001, p.740-742 *apud* Lachat Leal, 2003, p.128-129).

Problema en anglès	Comentari	Proposta en català
[...] <i>they made themselves business in the shop [...]</i>	És un tipus d'estructura que en català seria impossible de redactar i aconseguir que sonés natural.	[...] es buscaven feina a la botiga [...]
[...] <i>a deep lead-coloured cloud hanging over the horizon in the direction in which it lay.</i>	En català només es pot fer servir un pronom fort quan parlem de persones. Per això, hem buscat alternatives. En aquest cas hem optat per un substantiu (<i>la ciutat</i>), tot i que en altres situacions es pot fer ús dels pronoms febles.	[...] un núvol dens de color de plom que s'estenia sobre l'horitzó cap on hi havia la ciutat .
[...] <i>but he had imagined that she was a little girl.</i>	En anglès es posen els adjectius sempre davant del substantiu; en català, en canvi, no sempre és la millor opció. A la nostra traducció hem optat per l'adjectiu darrere del substantiu.	[...] però es pensava que era una neneta .
<i>Perhaps I might be able to find him.</i>	<i>Be able to</i> significa 'ser capaç de'. En català, però, no se sol fer servir una estructura així en un context com aquest. És per això que ho hem elidit.	Potser puc trobar-lo.

3.3. Problemes extralingüístics

Són problemes que remeten a qüestions temàtiques (conceptes especialitzats), enciclopèdiques i culturals. Estan relacionats amb les diferències culturals (Hurtado, 2001, p.288).

Aquest tipus de problemes també ens agradaria exemplificar-los amb l'ajuda d'una taula.

Problema en anglès	Comentari	Proposta en català
<i>"Mist clogs the sunshine, Smoky dwarf houses Have we round on every side."</i> Matthew Arnold	És una intertextualitat en forma de cita; n'hi ha una a l'inici de cada capítol, algunes de personatges famosos. En el cas que es traduis l'obra sencera s'hauria de fer menció especial a aquestes intertextualitats: s'hauria de comprovar si han estat prèviament traduïdes al català, i si no fos el cas, se n'hauria de fer una proposta. A més, al llibre hi apareixen sovint intertextualitats (sobretot) bíbliques, com ara del llibre de Job, i també de mitologia grega.	<i>La boira entela el sol, hi ha cases nanes que fumegen i ens envolten per tot arreu.</i> Matthew Arnold
[...] <i>as different from the little bathing-places in the south of England [...]</i>	És un referent cultural. Durant l'època en què va viure Elizabeth Gaskell, era força normal anar a ciutats balneari a prendre banys termals. Una d'aquestes ciutats era Bath, que apareix, per exemple, en gairebé	[...] tan diferent de les petites ciutats balneari del sud d'Anglaterra [...]

	totes les novel·les de Jane Austen.	
<i>To use a Scotch word, every thing looked more "purposelike."</i>	És un referent lingüístic i cultural. Com desenvoluparem a l'apartat de <i>Comentari de la traducció</i> , fent servir aquesta paraula l'autora ens comença a introduir la seva percepció del nord.	Fent servir una expressió escocesa, tot es veia més "ferm".
Ús de <i>gentleman</i> , <i>gentlewoman</i> i <i>lady</i> .	Aquest problema també el comentarem més a fons a l'apartat de <i>Comentari de la traducció</i> ; hem hagut de decidir quins són els termes equivalents en català d'aquests mots.	<i>Senyor</i> per <i>gentleman</i> i <i>senyora</i> per <i>gentlewoman</i> . Per a <i>lady</i> hem fet servir <i>jove dama</i> .

En aquest apartat també s'hi inclourien tots els problemes amb vocabulari especialitzat, però com que al *Comentari de la traducció* hi dediquem un apartat, no ho comentarem aquí.

3.4. Problemes d'intencionalitat

Són problemes relacionats amb dificultats en la captació d'informació del text original: intenció, intertextualitat, actes de parla, pressuposicions, implicacions, etc. (Hurtado, 2001, p.288). Es tracta d'avaluar la intenció de l'autor, i en relació amb els altres factors de l'entorn de la traducció, establir la pròpia intenció i actualitzar-la perquè sigui acceptada pel receptor de la traducció (Lachat Leal, 2003, p.128-129 *apud* Presas, 1996, p. 200-201).

Se sol considerar *Cranford* com la novel·la de Gaskell que destil·la més ironia. *Cranford* és un petit poble rural i tranquil d'Anglaterra (contrasta amb la bulliciosa ciutat de Milton) on només viuen dones, aïllades de la resta de la societat però felices, al cap i a la fi. "L'autora d'aquesta novel·la, Elizabeth Gaskell, és una mena de Jane Austen però sense el sucre, i amb la ironia que caracteritza la distingida anglesa ens explica la vida d'un grup de dones que viuen aïllades però felices al seu poble i que per no perdre les bones maneres de l'educació a l'antiga fins i tot freguen el ridícul. Malgrat els moments d'hilaritat que provoquen les seves manies, la ironia de Gaskell no és maliciosa, és més aviat un somriure nostàlgic davant un món que desapareixia però que per als seus lectors era prou proper per ser enyorat" (Porrás, 2013). Tot i això, Gaskell fa servir la ironia per descriure i criticar la societat de la seva època. Per tant, la intenció de *North and South* és jutjar i examinar les desigualtats i les diferències entre el nord i el sud d'Anglaterra, i també entre obrers i amos. També hi reflecteix un enfrontament entre la noblesa rural (els Hale) i la creixent aristocràcia fabril (els Thornton). Els Hale donen importància al llinatge, a la nissaga familiar i a l'educació. Un home és senyor (*gentleman*) per naixement. Quan arriben a Milton s'adonen que hi ha persones amb la

capacitat de tirar endavant una indústria gràcies a la intel·ligència, a treballar de valent i a la perseverança.

L'exemple més clar que trobem en el capítol que hem traduït d'aquest tipus de problema és, sens dubte, l'ús que fa l'autora de l'adjectiu *unparliamentary*. L'hem explicat amb una nota al peu de la traducció (ens ha semblat pertinent, perquè creiem necessari posar el lector actual en context); és aquesta: "Referència que fa l'autora a una legislació parlamentària del 1844 que exigia a tots els propietaris de fàbriques construir uns forns que eliminessin el fum abans que es barrejés amb l'aire de la ciutat."

3.5. Problemes pragmàtics

Són problemes derivats de l'encàrrec de traducció, de les característiques del destinatari i del context en el qual s'efectua la traducció. Afecten a la reformulació (Hurtado, 2001, p.288). Normalment, les decisions generals i particulars solen estar condicionades per l'encàrrec concret. En conseqüència, considerem l'encàrrec de traducció o la manca d'aquest encàrrec com un element determinant de l'entorn de la tasca. El client també és rellevant, perquè n'hi ha de molts tipus i cada un té característiques pròpies que afecten la tasca. Pot ser una agència de traducció, una empresa, una organització internacional, una editorial o un client particular. Les agències, les empreses, les organitzacions internacionals i les editorials tenen les seves pròpies normes, tant de format d'entrega com d'ús d'eines informàtiques, de documentació i d'estil. El temps disponible i la longitud del text també poden limitar la documentació o la cerca de solucions més apropiades (Lachat Leal, 2003 p.128-129).

Nosaltres hem plantejat aquesta traducció com a proposta per a una editorial. Tot i que l'encàrrec no és real, plantejar-ho d'aquesta manera ens ha condicionat a l'hora de prendre certes decisions. Per exemple, si ho haguéssim plantejat com un estudi, hi hauríem afegit més notes del traductor a peu de pàgina (només n'hi ha una) o, segons el tema central de l'estudi, hauríem escollit un capítol o un altre. Si fos sobre les diferències dialectals entre el nord i el sud d'Anglaterra, hauríem escollit un capítol on hi haguessin diàlegs entre en Nicolas Higgins (obrer del nord) i la Margaret Hale (per exemple els capítols XXVIII i XXXVI). Si haguéssim plantejat un estudi sobre la importància de qüestions socials com la revolució industrial o la lluita entre amos i obrers, segurament hauríem traduït el capítol XXII (després d'una vaga llarga, de setmanes, els obrers es reboten i assalten la fàbrica). Com que el que ens interessava era analitzar l'estil narratiu d'Elizabeth Gaskell, hem escollit aquest capítol, el capítol VII, on hi abunden descripcions i reflexions.

4. Comentari de la traducció

4.1. Elecció del capítol

A l'hora de triar el capítol que volíem traduir, vam tenir en compte diversos aspectes. Per exemple, s'havia d'escollir un capítol que fos ric en vocabulari i en el qual l'autora s'hagués pogut esplaïar, i es fes palesa la seva capacitat narrativa. És per això que vam triar el capítol en el qual la Margaret arriba a Milton; com que Gaskell ha de presentar un escenari nou, hi ha diversos paràgrafs dedicats a descripcions. Això ens dóna l'oportunitat d'analitzar el seu estil discursiu i narratiu, i també ens proporciona una quantitat raonable de mots que val la pena de comentar.

Així doncs, tot seguit procedirem a analitzar punt per punt el tipus de dificultats que ens hem trobat a l'hora de traduir.

4.2. Estil narratiu i sintaxi

4.2.1. Descripcions

El més complicat a l'hora de traduir Elizabeth Gaskell no són els diàlegs en si, tot i que serien interessants d'estudiar perquè revelen molta informació sobre el personatge: la classe social, la procedència, la personalitat (la Margaret, que és una persona amb una voluntat forta, i té la mare malalta i el pare desencisat, és un dels personatges que dóna més ordres quan parla, fins i tot més que el senyor Thornton, que és un amo de fàbrica). Es podria fer un treball sencer dedicat a l'anàlisi dels diàlegs d'aquesta novel·la. Però, tal com hem dit abans, el que ha suposat més problemes de traducció, a part també del vocabulari especialitzat, és l'estil narratiu de l'autora i, més en concret, les descripcions.

El capítol que hem escollit és ideal per a comentar l'estil descriptiu de l'autora, perquè en presentar al lector dues ciutats noves que són molt diferents del poble on abans vivia la protagonista, dues ciutats en les quals la Margaret també hi coneixerà gent nova, és un capítol molt descriptiu.

Per començar, veurem les descripcions de llocs.

Parlant de Heston, Gaskell diu:

- *The country carts had more iron, and less wood and leather about the horse-gear [...] The colours looked grayer — more enduring, not so gay and pretty. [...] In such towns in the south of England, Margaret had seen the shopmen, when not employed in their business, lounging a little at their doors, enjoying the fresh air, and the look up and down the street. Here, if they had any leisure from customers, they made themselves business in the shop — even, Margaret*

fancied, to the unnecessary unrolling and re-rolling of ribbons (p.23). Com s'aprecia en aquest fragment, Gaskell tendeix a donar molta importància als petits detalls; no descriu només l'escenari físic, vol introduir-nos dins d'un context social: *the colours looked grayer — more enduring, not so gay and pretty*, que hem traduït per “els colors es veien més grisos, més perdurables, no tan vistosos i alegres”; ens està condicionant sobre l'estil de vida del nord, a diferència del sud.

Com s'assenyala a la monografia *Methaphors of change in the language of the nineteenth-century fiction* (Stitt, 1998), a part de distingir els registres de les diverses classes socials en els diàlegs, Gaskell també redacta de manera subtilment diferent les descripcions quan vol destacar alguna emoció concreta. D'altra banda, remarca que els personatges de Gaskell, en aquest cas la Margaret, poden recórrer a variants lingüístiques diverses segons la situació en què es troben. Així doncs, la Margaret no utilitzarà el mateix registre quan escriu una carta a la seva cosina Edith (una noia de ciutat), que quan llegeix Dant, o quan va a visitar la seva amiga de Milton, la Bessy, casos en què segurament farà servir termes i expressions noves que ha après a Milton, o que desconeixia quan vivia a la ciutat. La senyora Hale, en canvi, no vol aprendre aquest nou vocabulari que la Margaret vol ensenyar-li, perquè troba que sona vulgar. No vol ni que la seva filla el faci servir. La consternació de la mare reflecteix un accent, una classe social, un caràcter mental que simbolitza una reticència a expandir el seu món social i lingüístic.

- En aquest fragment es repeteix el mateix patró: *In such towns in the south of England, Margaret had seen the shopmen, when not employed in their business, lounging a little at their doors, enjoying the fresh air, and the look up and down the street. Here, if they had any leisure from customers, they made themselves business in the shop [...]* (p.23); “En aquesta mena de ciutats del sud d'Anglaterra, la Margaret havia vist que els botiguers, quan no tenien feina, romancejaven una mica a la porta, gaudint de l'aire fresc, i passejant la mirada amunt i avall del carrer. Aquí, si tenien cap moment lliure, es buscaven feina a la botiga...”. No només ens descriu el nord, sinó que també ens parla dels costums del sud, on la revolució industrial no va afectar tant la vida dels que hi vivien.

Pel que fa a Milton, Gaskell escriu:

- *[...] they saw a deep lead-coloured cloud hanging over the horizon in the direction in which it lay. It was all the darker from contrast with the pale gray-blue of the wintry sky [...]* (p.24). En aquest fragment hi podem apreciar el detallisme amb què Gaskell descriu les escenes. Vol que el lector visualitzi amb precisió el quadre; no es limita a dir que el núvol és gris, matisa que és “un núvol dens de color de plom”, com també vol que quedi clar que “es veia més fosc en contrast amb el color gris blavós pàl·lid del cel hivernal”. Juga amb els adjectius per assegurar-se que el lector s'imaginà la situació tal com se la va imaginar l'autora.

- [...] *the air had a faint taste and smell of smoke; perhaps, after all, more a loss of the fragrance of grass and herbage than any positive taste or smell* (p.24). En aquest fragment fa el mateix, però hi inclou altres sentits; “[...] l’aire tenia un regust de fum, i també en feia l’olor; potser, després de tot, era més una manca de les fragàncies de la gespa i de l’herbatge, més que no pas cap gust o olor perceptibles.”
- En aquest cas: *Quick they were whirled over long, straight, hopeless streets of regularly-built houses, all small and of brick. Here and there a great oblong many-windowed factory stood up, like a hen among her chickens, puffing out black "unparliamentary" smoke [...]* (p.24) Gaskell ens descriu Milton com una ciutat industrial, manufacturera típica anglesa: “Van passar de pressa per carrers llargs, rectes i inacabables de cases iguals, totes petites i de totxos.” Milton, com ja hem comentat abans, és una ciutat fictícia però inspirada en un lloc ben real: Manchester. Hi ha altres ciutats que conserven aquest estil de colònia que es va instaurar durant la revolució industrial, com ara Glasgow o Birmingham. En fragments com aquests hem dubtat si hauríem de suprimir alguns adjectius, perquè en català potser no sona tan genuí com en anglès. Hem decidit, però, que l’ús de tants adjectius és un tret estilístic de l’autora, i per tant ho hem mantingut tant com ens ha estat possible, intentant que sonés natural en català.

També és interessant de comentar descripcions de situacions on intervenen els sentiments o la visió (subjectiva) dels personatges:

- *The distant sea, lapping the sandy shore with measured sound; the nearer cries of the donkey-boys; the unusual scenes moving before her like pictures, which she cared not in her laziness to have fully explained before they passed away; the stroll down to the beach to breathe the sea-air, soft and warm on that sandy shore even to the end of November; the great long misty sea-line touching the tender-coloured sky; the white sail of a distant boat turning silver in some pale sunbeam: — it seemed as if she could dream her life away in such luxury of pensiveness, in which she made her present all in all, from not daring to think of the past, or wishing to contemplate the future* (p.23-24). Aquest fragment és un exemple molt bo de l’estil narratiu d’Elizabeth Gaskell; no hi ha cap punt, moltes de les frases se separen amb punt i coma, i això fa que sigui difícil en català d’anar enllaçant les frases i els elements que les componen. A més, cadascun dels elements que descriu abans del guió comença per un nom seguit de sintagmes o frases de relatiu que el qualifiquen; cosa que hem considerat important de mantenir. S’hi fa manifesta altre cop la voluntat de l’autora d’introduir el lector dins de la història. Pel que fa a la nostra traducció (“El mar llunyà que xipollejava a la sorra de la platja amb so compassat; els crits propers dels nois que menaven rucs; les escenes insòlites que, com quadres, passaven per davant seu, que ella, indolent, no es preocupava d’entendre del tot abans que s’esvaïssin; la passejada per la platja per respirar la brisa marina, suau i tèbia en aquella costa sorrenca tot i ser a finals de novembre; la llarga línia encalijada

del mar que acaronava el cel de colors delicats; la vela blanca d'una barca llunyana que es tornava platejada sota un raig tènue de sol... Tot això li feia pensar que podia passar-se la vida somiant en aquell estat sumptuós de reflexió, en el qual concentrava tot el seu present, sense gosar pensar en el passat, o sense cap desig de contemplar el futur.”) hem optat per dividir la frase amb un punt primer, i després amb uns punts suspensius.

Finalment, volem ressaltar les descripcions de personatges, perquè Gaskell destaca dins del marc d'autors victorians també en aquest aspecte; normalment, quan es fa una descripció de personatges en la novel·la victoriana, aquesta descripció és breu, es parla de la complexió, del color dels cabells o de la indumentària amb poques paraules. Elizabeth Gaskell, en canvi, ens fa un retrat acurat dels protagonistes de *North and South*, tant del físic com de la manera de ser.

- *Margaret opened the door and went in with the straight, fearless, dignified presence habitual to her. [...]* que hem traduït així: “La Margaret va obrir la porta i va entrar amb l'aire recte, fort i digne que era habitual en ella.”
- *[...] as he caught the simple, straight, unabashed look, which showed that his being there was of no concern to the beautiful countenance, and called up no flush of surprise to the pale ivory of the complexion.* que hem traduït així: “quan va captar la seva mirada simple, directa i impertorbable, que li indicava que la seva presència no li alterava la bellesa del rostre, ni tampoc no li feia enrojolar de sorpresa la pàl·lida pell d'ivori.”
- *Margaret could not help her looks; but the short curled upper lip, the round, massive up-turned chin, the manner of carrying her head, her movements, full of a soft feminine defiance, always gave strangers the impression of haughtiness.* que hem traduït així: “La Margaret no podia evitar ser bonica, però la corba del petit llavi de dalt, la barbeta rodona sortida, la manera de moure el cap i els seus gestos, amb un lleu aire de desafiament femení, sempre feien una impressió d'altivesa als desconeguts.”

Tots aquests exemples ens serveixen per formar-nos una imatge força concreta de la Margaret Hale: a partir del primer, sabem que és una noia seriosa, amb una personalitat forta i dominant. Amb el segon exemple, l'autora ens diu que la Margaret està acostumada (o si més no que s'adapta de seguida) a tractar amb desconeguts; segurament es deu al fet que el seu pare és clergue i a Helston sovint rebien visites dels parroquians. Més endavant de la novel·la, trobem aquest fragment:

"Where do you live? I think we must be neighbours, we meet so often on this road."
(Margaret)

"We put up at nine Frances Street, second turn to th' left at after you've past th' Goulden Dragon." (Higgins)

"And your name? I must not forget that."

"I'm none ashamed o' my name. It's Nicholas Higgins. Hoo's called Bessy Higgins. Whatten yo' asking for?"

Margaret was surprised at this last question, for at Helstone it would have been an understood thing, after the inquiries she had made, that she intended to come and call upon any poor neighbour whose name and habitation she had asked for.

"I thought — I meant to come and see you." She suddenly felt rather shy of offering the visit, without having any reason to give for her wish to make it, beyond a kindly interest in a stranger. It seemed all at once to take the shape of an impertinence on her part; she read this meaning too in the man's eyes.

"I'm none so fond of haying strange folk in my house." (capítol VIII)

S'hi comenta que al sud és costum de presentar-se a casa dels veïns o dels coneguts sense avisar, mentre que, quan la Margaret té la intenció de visitar els Higgins, ells s'ho prenen com una acció ruda i de mala educació, perquè al nord no es fa.

Per acabar, el tercer exemple reforça al lector la idea que la Margaret és una persona orgullosa.

4.2.2. Registres i rangs socials

Tot i que en el capítol que hem triat no es pot veure, creiem que cal fer esment a la cura que va tenir Gaskell a l'hora de distingir les classes socials i la manera de parlar del nord de la del sud. No és només que els dialectes siguin diferents (encara que el senyor Thorton sigui del nord, té un parlar més similar al dels Hale que no pas al dels Higgins); hi ha tot de petits detalls que marquen la classe social. Per exemple, com ens fan notar a *Elizabeth Gaskell: Characterization through Language* (Venegas Lagüéns, 1991), el nombre de llatinismes que fan servir els personatges és molt més elevat en el cas dels Hale i dels Thorton, o del senyor Bell, que no pas en el cas dels Higgins o de la Dixon (minyona). Passa el mateix amb les paraules o expressions franceses (considerades més cultes). Aquest patró es repeteix en la majoria de les seves novel·les. També és cert que els homes tendeixen a utilitzar més llatinismes i mots considerats cultes, encara que les dones que tenen una personalitat forta (que sovint són les heroïnes) també en fan més ús, perquè són personatges lectors; Gaskell dóna molta importància al fet que els personatges siguin lectors habituals: el senyor Thorton, tot i que prové d'un estat social més baix, s'esforça a llegir per atènyer un nivell més alt de cultura i, per tant, ser més ben considerat dins dels cercles socials més elevats.

També és interessant el fet que, mentre que el senyor Thorton veu els seus obrers com a persones inferiors, desiguals, la Margaret els considera iguals (els obrers i el senyor Thorton, però inferiors a ella), amb l'única diferència que els patrons han tingut la sort que els seus pares van fer fortuna. Això ho podem veure en el capítol traduït: des del començament de la trobada, la Margaret agafa un rol de superioritat; fet que molesta el

senyor Thorton perquè ell es considera igual que ella, i no està acostumat que se'l tracti com si fos inferior, ans al contrari: dins del seu cercle social és ell el dominant, el superior, que està per sobre dels altres.

Aquesta assumpció de rol dominant de la Margaret, fa que el senyor Thorton no sàpiga com se li ha d'adreçar al principi (hi ha tota una secció extensa dedicada als vocatius a *Elizabeth Gaskell: Characterization through Language* (Venegas Lagüéns, 1991), però en aquest treball no hi aprofundirem tant). Ho podem veure en aquest fragment:

"Mr. Thornton, I believe!" said Margaret [...]

Mr. Thornton was in habits of authority himself, but she seemed to assume some kind of rule over him at once. He had been getting impatient at the loss of his time on a market-day, the moment before she appeared, yet now he calmly took a seat at her bidding.

"Do you know where it is that Mr. Hale has gone to? Perhaps I might be able to find him." (p.26)

El senyor Thorton no fa ús del vocatiu apropiat, que seria *Miss Hale*, fins diversos capítols més endavant. A la nostra traducció ho hem fet d'aquesta manera:

“—El senyor Thorton, suposo— va dir la Margaret [...]

El senyor Thorton mateix era una persona autoritària, però semblava que ella s'havia atribuït un cert domini autoritari de la situació. Havia començat a impacientar-se per la pèrdua de temps en un dia de mercat, moments abans que ella aparegués; no obstant això, ara va assegurar-se assossegat en resposta davant la seva oferta.

—Que sabeu on ha anat, el senyor Hale? Potser puc trobar-lo.”

Això també passa més endavant quan la Margaret incia amistat amb la Bessy Higgins. La Bessy només l'anomena directament un cop, i fa servir *miss*. En canvi, des del principi, la Margaret l'anomena Bessy. L'única referència que tenim en català d'aquesta novel·la és el doblatge d'una adaptació per a televisió de la BBC. En aquest doblatge, la Margaret i la Bessy es tracten de tu, tot i que en castellà, tant en el doblatge d'aquesta minisèrie com en les dues traduccions consultades en castellà, la Bessy tracta la Margaret de vostè, si bé la Margaret sí que la tuteja.

Aprofundirem més en els nostres criteris de traducció dels tractaments protocol·laris i del tuteig en l'apartat següent.

4.3. Tractaments protocol·laris

A l'hora de decidir quin tractament havien d'aplicar els personatges (tu/vós/vostè) hem consultat diverses fonts de caràcter teòric; per exemple, els blogs de dos professors de català *Coses De La Llengua* (Milà, 2011) i *En Altres Paraules* (Noguer, 2015), l'És a

dir (el portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals) o el Gran Diccionari de la Llengua Catalana. Aquestes fonts, però, no acaben d'aclarir el dubte del criteri que hem d'aplicar en la traducció de novel·les costumistes. És per això que hem fet una recerca més pràctica i hem consultat traduccions d'obres de la mateixa època que ens han servit de referència quan hem fet la nostra traducció.

Tot seguit presentem un anàlisi de les obres consultades:

4.3.1. Obres consultades

- *Oliver Twist*, de Charles Dickens, traducció de Pau Romeva, 1ª edició del 1929 i 2a edició del 1970. En general, hi hem trobat tractament de vós: entre homes i dones, entre homes i homes (de la mateixa classe social, entre ells). Quan l'Oliver parla amb adults, els tracta de vós i alguns adults tracten l'Oliver de tu. De criats a "amos" hi ha tractament de vós, i d'"amos" a criats, de vós. També sol fer ús del passat simple (sentí, cridà, etc.) en comptes del passat perifràstic (va sentir, va cridar, etc.). No hi hem trobat en cap moment el tractament de vostè, i en general, excepte quan es parla amb l'Oliver, sempre es fa servir vós. Cal afegir que és una traducció antiga, amb un estil que pot semblar arcaic al lector d'avui dia.
- *Orgull i prejudici*, de Jane Austen, traducció d'Eulàlia Presas, 1a edició del 1985, 3a edició del 1997. El senyor i la senyora Bennet, entre ells, tot i fer servir "senyor/a" i el cognom en comptes del nom, es tracten de tu. La mare tracta les filles de tu. El senyor Bingley i el senyor Darcy, entre ells, es parlen de tu, perquè són dos amics que es tenen confiança. Si no és així, entre senyors es tracten de vós, i ells tracten a les noies de vós (i les noies a ells, també). El senyor Darcy a l'Elizabeth es tracten de vós durant gairebé tota la novel·la, excepte al final, quan se li declara, que es tracten de tu. Les germanes, entre elles i amb les amigues, també es tracten de tu, però quan les amigues es dirigeixen a la senyora Bennet, la tracten de vostè. Les filles, a la mare també la tracten de vostè (i li diuen "senyora"). Al principi això ens va semblar una mica irracional, perquè de fet és l'únic vostè que apareix a la traducció, exceptuant el vostè (sa senyoria) de l'Elizabeth a Lady Catherine de Bourgh, que és membre de la noblesa (ella tracta l'Elizabeth de vós), però ho hem justificat amb aquest fragment del blog de Josep Milà: "Les formes de tractament han anat variant amb el pas dels anys. En el meu cas, per exemple, jo tractava els meus pares de vostè, el meu pare tractava la seva mare de vós i els meus fills em tracten de tu." Segurament la traductora es trobava en una situació similar.
- *Norte y Sur*, traducció al castellà d'Ángela Pérez, primera edició del 2005, quarta edició del 2012. La Margaret i els seus pares es tracten de *tú*, i el senyor Thorton i la seva mare, també. El senyor Thorton i la Margaret es tracten de *usted*, i els Hale (pares de la Margaret) i el senyor Thorton es tracten també de *usted*.

4.3.2. Decisió

Per ampliar la informació en la decisió dels nostres criteris, ens sembla pertinent citar la definició de vós del Gran Diccionari de la Llengua Catalana. Diu que és un “pronom personal de segona persona emprat en comptes de tu per a adreçar-se a algú de més categoria social o de més edat, a un desconegut, a Déu, als sants, etc.” Se n’ha reduït l’ús en àrees urbanes, es relaciona amb l’àmbit rural.

En la primera traducció que vam fer del capítol, abans de consultar les fonts que hem citat prèviament, vam fer servir el vostè (segurament a causa de la influència castellana, perquè, com hem comentat abans, en totes les traduccions al castellà de *North and South* fan servir *usted*) en els diàlegs entre el senyor Thorton i la Margaret, però després de valorar les dades que hem obtingut amb aquesta anàlisi, hem decidit de canviar-ho per vós. Seguidament us exposem altres raons que justifiquen la nostra decisió:

- Ens evita ambigüitats que poden produir-se amb la tercera persona (*vostè*). Per exemple: “Vol seure?” A qui es demana que s’assegui, a l’interlocutor o a una tercera persona que no participa en la conversa? (Tot i que en la majoria de casos es pot deduir per context, ens ha semblat una bona raó per canviar-ho, perquè encara que només es prestés a confusió un cop en tota l’obra, que no és el cas, ja valdria la pena de fer el canvi.)
- També, en casos com aquest, ens estalvia d’haver-hi de posar un pronom fort: “malauradament no li han dit que éreu aquí” (“malauradament no li han dit que era aquí”, qui, no hi era? Ens cal posar-hi un *vostè* per assegurar-nos que el lector sap a qui es refereixen).
- Recuperem un tractament tradicional i genuí de la llengua catalana que està en detriment, i que té una tradició històrica i ens aporta una formalitat de registre adequada.

Quant a la relació entre pares i fills, hem decidit de fer servir el tractament de tu, malgrat l’exemple de la traducció d’Eulàlia Presas, on les filles de la família Bennet tracten la seva mare de vostè, perquè el vostè té un to de distanciament que no ens sembla adequat en aquest cas. A més, en la traducció al castellà de *North and South* la traductora també fa que els personatges que tenen aquesta relació (la Margaret amb els seus pares, el senyor Thorton amb la seva mare, etc.) es tutegin.

4.4. **Vocabulari especialitzat i referents culturals**

North and South se situa en el moment rellevant i històric de la Revolució Industrial anglesa, que impregna tota l’obra de diferents maneres; des de la lluita entre amos i obrers fins a la transformació a marxes forçades que aquesta revolució va suposar per al

país. A més, l'acció transcorre en una ciutat manufacturera, i la majoria dels seus habitants (i per tant dels personatges de la novel·la) treballen a les fàbriques tèxtils. És per això que una de les fonts que hem consultat quan traduïem és *Olor de colònia*, de Sílvia Alcàntara. Tot i que la història té lloc en un país diferent, sí que hi hem trobat paral·lelismes i idees que ens han servit per a millorar la nostra traducció, sobretot pel que fa al vocabulari. Tot seguit comentarem alguns mots o expressions que exemplifiquen el tipus de problemes que hem hagut de resoldre mentre traduïem. Perquè fos més clar i entenedor, hem separat cada exemple per punts i l'hem contextualitzat una mica dins de la frase. La part de l'oració que volem comentar està en negreta.

- *To use a **Scotch word**, every thing looked more "**purposelike**."* En aquest cas ens vam trobar amb el dilema de si havíem de dir que és una paraula escocesa o no, perquè en anglès sí que té sentit, però a la traducció la paraula que hi hem acabat posant és catalana. En la traducció en castellà, ho han fet anar així: *Allí todo parecía más eficaz, como dirían los escoceses*. No ens sembla una mala solució, tot i que al final ens vam decantar per aquesta: "Fent servir una expressió escocesa, tot es veia més "ferm".” Ens va semblar que fent servir *expressió* en lloc de *paraula*, es podia donar a entendre que en escocès hi ha una expressió que es pot traduir per "es veu ferm".
- *The **country carts** had more iron, and less wood and leather about the horse-gear;* Per traduir aquest concepte (i de fet molts d'altres) ens va ser de gran ajuda consultar fonts gràfiques: vam buscar imatges de *country carts* a Internet i a partir d'això vam valorar quina seria la paraula més adient en català. Vam dubtar entre *calessa*, *carruatge* (que és l'opció triada en la traducció en castellà), *carreta* i *carro*. Pel que es veia a les fotos, era evident que els *country carts* servien per a transportar persones, però no eren coberts ni tenien ornamentació. Així doncs, *calessa* i *carruatge*, tot i que per significat s'hi adeien bastant, van quedar descartats. Al final vam optar per *carro*, que tant pot servir per a transportar persones com mercaderies, al contrari de la *carreta*, que només transporta mercaderies. Una altra raó per haver triat *carro* és que creiem que l'autora volia establir una diferència clara entre la gran ciutat (on segurament hi havia carruatges i calesses) i les ciutats fabrils, on prevalia la funcionalitat per sobre de la bellesa.
- *The country carts had more iron, and less wood and leather about the **horse-gear**;* La traducció d'aquesta paraula la vam trobar al *Vocabulari del pagès* (2005) de Miquel Pont que, si bé no és un diccionari bilingüe, sí que té moltes definicions de termes catalans d'aquest àmbit. Ho hem traduït per *arreus*.
- *There were no **smock-frocks**, even among the country folk;* Vam trobar al diccionari on-line *Linguee.es* una traducció al castellà d'aquest terme; en deien *túnica de campesino*, que no ens va agradar gaire perquè en català és un terme que no es fa servir. En la traducció al castellà de l'obra han fet servir

guardapolvos, que tampoc vam trobar que fos exactament el mateix. Al final, després de parlar amb gent gran de zones rurals (prop d'una colònia tèxtil, a més) ens vam decantar simplement per *bata*.

- [...] *to the unnecessary unrolling and re-rolling of ribbons*. Antigament era costum que les dones duguessin barrets o còfies, però ara és una tradició que s'ha perdut bastant. És per això que vam tenir alguns dubtes amb aquesta expressió: si bé una persona del segle XIX no tindria cap problema per entendre aquesta paraula, és possible que els lectors actuals no entenguin, sense tenir més context, quin ús tenia una botiga de cintes. Al final, però, vam decidir no ampliar la frase amb més informació, basant-nos en la traducció al castellà de l'obra analitzada, i també en traduccions al català i al castellà de *Pride and Prejudice*, en els quals s'esmenten les ja comentades cintes i no se'n fa cap explicació en especial.
- [...] *the nearer cries of the donkey-boys*; En un primer moment no vam entendre el significat d'aquest terme. Quan vam consultar la traducció castellana, però, tampoc no en vam treure l'aigua clara: [...] *los gritos más cercanos de los niños de los asnos*; Al final vam deduir que es referia a nois que cuidaven ramats, a pastorets, somerers, i ho vam traduir de la manera següent: “[...] se sentien els crits dels nois que menaven rucs;”.
- [...] *puffing out black "unparliamentary" smoke* [...] Sortosament, a l'edició de Penguin de 1970 de *North and South* (en anglès), editada per Dorothy Collin i amb la introducció de Martin Dodsworth, hi havia una nota al peu que explicava el perquè d'aquest adjectiu. Nosaltres també l'hem posada a la traducció, a la pàgina 24.
- [...] *great loaded luries blocked up the not over-wide thoroughfares* [...] *But there the heavy lumbering vehicles seemed various in their purposes and intent; here every van, every waggon and truck* [...] Pel que fa a *lurry*, vam trobar que és una variant antiga per *lorry*; però el primer camió registrat és del 1895 (*North and South* es va publicar per primer cop el 1854), i la primera camioneta és del 1925. Per tant, no podíem fer-ho servir. Sí que hi havia camions de vapor, però sembla ser que no eren gaire comuns, i menys en ciutats manufactureres. A més, llegir *camió* en una novel·la victoriana feia mal d'ulls. També ho van creure així els productors de la minisèrie que la BBC va adaptar de *North and South*, perquè en cap moment hi apareixen vehicles de vapor (a part del tren). Així doncs, i seguint aquests criteris, hem fet servir termes com *carretó*, *furgó*, *carro* i *carreta*.
- [...] *bore cotton, either in the raw shape in bags, or the woven shape in bales of calico*. En una primera traducció ho vam traduir així: “en bosses, tal com s'havia collit; o teixit, en fardells de calicó”; però després de comentar-ho amb la tutora, ens va semblar més correcte dir-ho així: “en sacs, tal com s'havia collit; o teixit, en bales de calicó”, perquè és com se sol dir en català.

- [...] *the room behind the **drawing-room**, and that closet in the roof will make you a splendid **dressing-room**.*

*Dixon is to have — let me see, I had it once — the back **sitting-room**.*

*[...] your book-shelves will hide a great deal of that gaudy pattern in the **dining-room**.*

En aquest exemple hi podem apreciar diverses parts de la casa. En primer lloc, *drawing-room*, que és una habitació on es reben les visites, ho hem traduït per *rebedor*. Pel que fa a *dressing-room*, tenint en compte que es parla d'un *closet in the roof* (que hem traduït per “armari de sota la teulada”) hem fet servir el terme *vestidor*. *Sitting-room* és un sinònim de *living room*, així que hem fet servir la paraula equivalent, que és *saleta*. Per acabar, tampoc no hem tingut cap problema amb *dining-room*, que hem traduït per *menjador*.

- *Her dress was very plain: a close **straw bonnet** of the best material and shape, trimmed with white ribbon;* Teníem diverses variants per *straw bonnet*; per exemple, *capell*, *barret* o *toca*. En vam buscar una foto i la vam ensenyar a una modista, que ens va dir que era un barret.
- [...] *a dark **silk gown**, without any **trimming or flounce**;* Aquest exemple, tot i que no ens va suposar cap dificultat de traducció en especial, l'hem volgut afegir per comentar que, tot i que forma part de la narració de Gaskell, s'explica com va vestida la Margaret des dels ulls del senyor Thorton. És curiós que un home d'aquella època parés tanta atenció a la manera de vestir d'una dona; Gaskell ens indica subtilment que el senyor Thorton s'hi fixa tant perquè treballa en el món del tèxtil. Ho hem traduït per “un vestit fosc de seda, sense adornaments ni volants”.
- [...] *a large **Indian shawl**, which hung about her in long heavy folds, and which she wore as an empress wears her drapery.* En la traducció en castellà ens parlen d'un *chal indio*”, traducció que a nosaltres també ens ha semblat adequada: “un gran xal indi, que li penjava en plecs llargs i folgats, i que duia com una emperadriu duu el mantell.”
- [...] *which he could only do by an interview with the latter **gentleman**.*

*she owed it to herself to be a **gentlewoman**[...]*

*[...] a young **lady** of a different type to most of those he was in the habit of seeing.*

Observant la traducció en castellà, hem vist que fan ús del mot *caballero*, que en castellà sí que funciona. En català, però, l'accepció sinònima en castellà per a cavaller apareix en setena posició al diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, fet que ens ha semblat prou rellevant per evitar-ne l'ús; ens hem decantat per

senyor. El mateix passa amb *gentlewoman*; és comú trobar-ho en traduccions castellanés (per exemple, en traduccions de *Pride and Prejudice*) però en canvi en català és més genuí parlar d'una *senyora*. Pel que fa a *lady*, en un primer moment havíem pensat de fer servir *senyora* o *senyoreta*, o fins i tot *noia*, tot i que al final ho hem traduït per *jove dama*.

- *She gave him a low, grave bow when he left [...]* No teníem clar si traduir aquest terme per *reverència* o per *inclinació*, perquè en anglès té tots dos significats. Ens hem decidit per *inclinació*, perquè *reverència* ens ha semblat massa exagerat.

5. Traducció

CAPÍTOL VII

CARES I ESCENES NOVES

*La boira entela el sol,
hi ha cases nanes que fumegen
i ens envolten per tot arreu.*

Matthew Arnold

L'endemà a la tarda van agafar, a uns trenta quilòmetres de Milton Nord, un branc ferroviari que duia a Heston, que era, de fet, un carrer llarg i dispers, paral·lel a la costa. Tenia caràcter propi, tan diferent de les petites ciutats balneari del sud d'Anglaterra, com aquestes ciutats ho eren de les del continent. Fent servir una expressió escocesa, tot es veia més "ferm". Els carros tenien més ferro, i els arreu dels cavalls no tanta fusta ni tant cuir; la gent que hi havia als carrers, tot i la seva inclinació al gaudi, anava atrafegada. Els colors es veien més grisos, més perdurables, no tan vistosos i alegres. Ningú no es vestia amb bates, ni tan sols els camperols, perquè alientien els moviments i era fàcil que s'enredessin amb la maquinària. Així doncs, el costum de portar-ne s'havia perdut. En aquesta mena de ciutats del sud d'Anglaterra, la Margaret havia vist que els botiguers, quan no tenien feina, romancejaven una mica a la porta, gaudint de l'aire fresc, i passejant la mirada amunt i avall del carrer. Aquí, si tenien cap moment lliure, es buscaven feina a la botiga enrotllant i desenrotllant, imaginava la Margaret, cintes. Totes aquestes diferències van anar-li passant pel cap l'endemà al matí, quan amb la seva mare buscaven dispesa.

Les dues nits d'hotel havien costat més del que el senyor Hale s'esperava, així que van acceptar de bon grat les primeres habitacions netes i lluminoses que van trobar disponibles. Allà, per primera vegada des de feia dies, la Margaret va poder reposar. El repòs tenia una naturalesa de somnieig que el feia encara més perfecte i més plàcid. El mar llunyà que xipollejava a la sorra de la platja amb so compassat; els crits propers dels nois que menaven rucs; les escenes insòlites que, com quadres, passaven per davant seu i que ella, indolent, no es preocupava d'entendre del tot abans que s'esvaïssin; la passejada per la platja per respirar la brisa marina, suau i tèbia en aquella costa sorrenca tot i ser a finals de novembre; la llarga línia encalijada del mar que acaritava el cel de colors delicats; la vela blanca d'una barca llunyana que es tornava platejada sota un raig

tènue de sol... tot això li feia pensar que podia passar-se la vida somiant en aquell estat sumptuós de reflexió, en el qual concentrava tot el seu present, sense gosar pensar en el passat, ni sense cap desig de contemplar el futur.

Però cal enfrontar-se al futur, sense importar com de sever i inamovible sigui. Una tarda, van convenir que la Margaret i el seu pare havien d'anar a Milton Nord l'endemà a buscar-hi una casa. El senyor Hale havia rebut diverses cartes del senyor Bell, i una o dues del senyor Thorton, i estava ansiós per deixar clars d'una vegada uns quants detalls pel que feia a la seva posició i possibilitats de sortir-se'n a Milton, i només podia fer-ho si es reunia amb aquest últim senyor. La Margaret sabia que s'havien de mudar, però li repugnava la idea de viure en una ciutat manufacturera, i li semblava que a la seva mare li provava l'aire de Heston, així doncs, hauria ajornat l'expedició a Milton de bon grat.

Uns quants quilòmetres abans d'arribar a Milton, van veure un núvol dens de color de plom que s'estenia sobre l'horitzó cap on hi havia la ciutat. Es veia més fosc en contrast amb el color gris blavós pàl·lid del cel hivernal; perquè a Heston hi havia indicis de les primeres gelades. Més a prop de la ciutat, l'aire tenia un regust de fum i també en feia l'olor; potser, després de tot, això reflectia més una manca de les fragàncies de la gespa i de l'herbatge, que no pas cap gust o olor perceptibles. Van passar de pressa per carrers llargs, rectes i inacabables de cases iguals, totes petites i de totxos. Una gran fàbrica rectangular de moltes finestres s'alzinava de cap a cap, com una gallina entre els seus pollets, i escopia un fum negre i "antiparlamentari"¹ que s'afegia al núvol amb el qual la Margaret havia predit pluja. Mentre travessaven els carrers més grans i amples, des de l'estació fins a l'hotel, es van haver de parar una vegada i una altra; hi havia grans carros carregats que bloquejaven el pas per les avingudes, que no eren gaire amples. La Margaret havia fet unes quantes anades i vingudes a la ciutat amb la seva tieta. Però a Milton feia l'efecte que aquells vehicles tan pesats i feixucs tenien propòsits i funcions diferents; aquí cada furgó, cada carro i cada carreta portava cotó: en sacs, tal com s'havia collit; o teixit, en bales de calicó. La gent omplia les voreres, la majoria anava ben vestida, amb qualitat pel que feia a la tela, però amb una folgança descurada que va colpir la Margaret per la manera com diferia de l'elegància vella i gastada típica de la classe social equivalent a Londres.

—New Street— va dir el senyor Hale —Em fa l'efecte, que aquest és el carrer principal de Milton. En Bell me n'ha parlat sovint. Quan el van eixamplar va passar de ser un carreró a una gran avinguda, i la seva propietat va augmentar molt de valor. La fàbrica del senyor Thorton deu ser per aquí, no gaire lluny, perquè és l'arrendatari del senyor Bell. Tot i que suposo que organitza les reunions al magatzem.

—On tenim l'hotel, pare?

¹ Referència que fa l'autora a una legislació parlamentària del 1844 que exigia a tots els propietaris de fàbriques construir uns forns que eliminessin el fum abans que es barrejés amb l'aire de la ciutat.

—Prop del final d'aquest carrer, diria. Dinem abans o després d'haver vist les cases que vam senyalar al *Milton Times*?

—Ah, enllestim la feina primer.

—Molt bé. Doncs només comprovaré si hi ha cap nota o cap carta per a mi del senyor Thorton, que em va dir que m'informaria de qualsevol cosa que esbrinés de les cases, i després ens en anirem. Quedem-nos el carro, que ens podríem perdre, i se'ns faria tard per agafar el tren aquesta tarda.

No hi havia cap carta. Aleshores, van disposar-se a buscar casa. Trenta lliures a l'any era tot el que es podien permetre de pagar, però a Hampshire amb aquests diners podrien haver trobat una casa espaiosa amb un jardinet agradable. Aquí, fins i tot l'acomodament necessari de dues saletes i quatre dormitoris semblava inassequible. Van veure totes les cases de la llista i les van anar rebutjant després de visitar-les. Llavors, van mirar-se ben desanimats.

—Em sembla que hauríem de tornar a la segona, aquella que era a Crampton, com en diuen, la perifèria? Tenia tres saletes; no te'n recordes, de la gràcia que ens ha fet que n'hi haguessin tantes, comparades amb les tres habitacions? Però ho tinc tot pensat. La sala d'estar de baix serà el teu estudi i el menjador; pobre pare! Perquè, com bé saps, hem decidit que la mare ha de tenir la saleta més agradable que puguem aconseguir; la sala d'estar del pis de dalt, l'empaperada amb aquell paper atroç blau i rosa i aquella cornisa tan exagerada, tenia molt bones vistes de la plana, amb un gran meandre del riu, del canal o el que sigui, al fons. Així, jo podria quedar-me el dormitori petit del darrere, en aquell sortint que hi ha al capdamunt del primer tram d'escapes, sobre la cuina, ja saps on et vull dir, i tu i la mare podríeu quedar-vos el dormitori de darrere el rebedor, i aquell armari de sota la teulada seria un vestidor excel·lent.

—Però, i la Dixon i la noia que hem d'agafar perquè ajudi a casa?

—Oh, un moment. Haver descobert que tinc tantes aptituds per a la gestió m'aclapara. La Dixon dormirà, a veure, que ja ho tenia... a la saleta de darrere. Em penso que li agradarà. Rondina molt per les escapes que hi ha a Heston; i la noia dormirà a les golfes, sobre l'habitació de la mare i teva. Creus que farà el fet?

—Jo diria que sí. Però l'empaperat, quin mal gust! Enfarfegar una casa així amb aquells colors i aquelles cornises tan exagerades!

—No hi pateixis, pare! Segur que aconseguiràs convèncer el propietari de tornar a empaperar una o dues de les habitacions, el rebedor i i la vostra habitació, que són les cambres que la mare farà servir més; i la teva llibreria amagarà bona part d'aquell estampat tan cridaner del menjador.

—Així doncs, et sembla que és la millor? Si de debò ho creus, hauria d'anar de seguida a veure aquest tal senyor Donkin, a qui em remet l'anunci. Et portaré a l'hotel, on

podràs reposar i encarregar el dinar i reposar, i quan el dinar estigui a punt, ja hauré tornat. Espero poder aconseguir un empaperat nou.

La Margaret també ho esperava, però no va dir res. De fet, fos bo o dolent, el gust per l'ornamentació no el coneixia tant com la senzillesa i la simplicitat que són la base de l'elegància.

Van travessar junts l'entrada de l'hotel. El seu pare, havent-la deixat als peus de l'escala, va anar a trobar el propietari de la casa que havien triat. La Margaret just acabava de posar la mà al pom de la seva saleta, que se li va acostar corrents un cambrer.

—Disculpeu-me, senyora. El senyor se n'ha anat tan de pressa que no he tingut temps de dir-li-ho. El senyor Thorton ha vingut poc després que us en anéssiu; i, com que pel que havia dit el senyor, havia entès que tornaríeu al cap d'una hora, li ho he dit així, i ha tornat a venir ara fa cinc minuts, i ha dit que esperaria el senyor Hale. Ara és a la vostra habitació, senyora.

—Moltes gràcies. El meu pare tornarà aviat, i llavors li ho podreu dir.

La Margaret va obrir la porta i va entrar amb l'aire recte, fort i digne que era habitual en ella. No se sentia incòmoda; estava massa acostumada als hàbits socials per estar-ne. Tenia al davant una persona que havia vingut a fer negocis amb el seu pare; i, com que s'hi havia mostrat amable, estava disposada a tractar-lo amb molta cortesia. El senyor Thorton va quedar bastant més parat i es va sentir bastant més incòmode que ella. En comptes d'un clergue serè de mitjana edat, havia entrat una jove dama amb una dignitat franca, una jove diferent de la majoria de joves que estava acostumat a veure. Anava vestida amb senzillesa: un barret de palla ajustat, del millor material i forma, guarnit amb una cinta blanca; un vestit fosc de seda, sense adornaments ni volants; un xal indi molt gran, que li penjava en plecs llargs i folgats, i que duia com una emperadriu duu el mantell. No va entendre qui era, quan va captar la seva mirada simple, directa i impertorbable, que li indicava que la seva presència no li alterava la bellesa del rostre, ni tampoc no li enrojolava de sorpresa la pàl·lida pell d'ivori. Havia sentit que el senyor Hale tenia una filla, però es pensava que era una nena petita.

—El senyor Thorton, suposo— va dir la Margaret després d'una pausa breu, en la qual no li sortien les paraules —Voleu seure? El pare m'ha acompanyat fins a la porta, ara no fa ni un minut, però malauradament no li han dit que éreu aquí, i se n'ha anat a fer uns encàrrecs, però tornarà de seguida. Em sap greu que hàgiu hagut de venir dues vegades.

El senyor Thorton era una persona manaire, però semblava que ella s'havia atribuït un cert domini autoritari de la situació. Havia començat a impacientar-se per la pèrdua de temps en un dia de mercat, moments abans que ella aparegués; no obstant això, ara va asseure's assossegat en resposta davant la seva oferta.

—Que sabeu on ha anat, el senyor Hale? Potser puc trobar-lo.

—Ha anat a veure un tal senyor Donkin a Canute Street. És el propietari de la casa de Crampton que el meu pare vol quedar-se.

El senyor Thorton sabia quina casa era. Havia vist l'anunci, i l'havia anada a veure, acomplint així la petició que li havia fet el senyor Bell que ajudés el senyor Hale tant com estigués a les seves mans: i també l'hi havia empès un interès personal per la història d'un clergue que havia renunciat al seu mitjà de vida en circumstàncies com les del senyor Hale. Al senyor Thorton li havia semblat que la casa de Crampton era ideal; però ara que havia vist la Margaret, amb un aspecte i un posat tan superb, es va començar a avergonyir d'haver pensat que els Hale en tenien prou amb aquella casa, malgrat que hi havia una certa vulgaritat que l'havia sobtat quan hi havia anat a donar un cop d'ull.

La Margaret no podia evitar ser bonica, però la corba del petit llavi de dalt, la barbata rodona sortida, la manera de moure el cap i els seus gestos, amb un lleu aire de desafiament femení, sempre feien una impressió d'altivesa als desconeguts. Ara estava cansada, i s'hauria estimat més de quedar-se en silenci i reposar, tal com li havia dit el seu pare; però, per descomptat, era el seu deure de comportar-se com una senyora, i parlar cortesament de tant en tant amb aquell desconegut; que no anava gaire net i polit, tot s'havia de dir, després de travessar rabent els carrers de Milton i topar amb la gentada. Volia que ell se n'anés, tal com havia dit un cop que faria, en comptes d'estar-se allà assegut, responent amb frases curtes a tots els seus comentaris. S'havia tret el xal i l'havia penjat al respall de la cadira. Seia davant d'ell i de cara a la llum, i ell la va poder admirar en tota la seva esplendor; el coll pàl·lid, flexible i curvilini que li emergia de la figura, voluptuosa però àgil; movia lleugerament els llavis quan parlava, sense alterar l'aparença serena i freda del seu rostre ni modificar-ne gens el preciós contorn altiu; els seus ulls, tènuelement melancòlics, es trobaven amb els d'ell amb una calmada llibertat femenina. Gairebé va dir-se a si mateix que no li era simpàtica, abans que s'acabés la conversa; intentava així compensar un sentiment mortificant: que mentre ell la mirava amb una admiració que no podia reprimir, ella l'observava amb indiferència orgullosa, prenent-lo, va pensar, pel que ell mateix considerava amb irritació que era: un personatge molt rude, ni elegant ni refinat. Va prendre's el comportament fred de la Margaret com un senyal de menyspreu, i va quedar profundament ressentit fins al punt que va sentir-se inclinat a aixecar-se i anar-se'n, i no tenir res més a veure amb aquells Hale i la seva altivesa.

Quan la Margaret ja havia esgotat l'últim tema de conversa que tenia (tot i que amb prou feines es podia anomenar conversa a allò que havia consistit en unes quantes frases breus) va arribar el seu pare, i amb la seva disculpa cortesa, agradable i cavallerosa, va restablir el seu nom i el de la seva família en la bona opinió del senyor Thorton.

El senyor Hale i la seva visita tenien un munt de coses a dir del seu amic comú, el senyor Bell; i la Margaret, agraïda que la seva missió d'entretenir la visita s'hagués acabat, va acostar-se a la finestra i va intentar de familiaritzar-se amb l'estrany aspecte

del carrer. Va quedar tan absorta observant què passava fora, que amb prou feines va sentir el seu pare quan se li va dirigir, i va haver de repetir-li el que havia dit:

—Margaret! El propietari s'ha entestat en conservar aquell paper horrible, i em temo que l'hi haurem de deixar.

—Quin greu!— va respondre, i el seu cap va començar a donar voltes a la possibilitat d'amagar-ne almenys un tros, amb alguns dels seus esbossos. Finalment, però, va deixar córrer la idea, que només ho hauria empitjorat. El seu pare, mentrestant, amb l'hospitalitat amable de la gent del camp que el caracteritzava, insistia al senyor Thorton que es quedés a dinar amb ells. Hauria estat un inconvenient per a ell de fer-ho, però va pensar que hauria cedit si la Margaret hagués secundat la invitació del seu pare amb una mirada o una paraula; s'alegrava que no ho hagués fet, i d'altra banda l'irritava que no ho fes. La Margaret va fer-li una inclinació formal quan se'n va anar, i ell va sentir-se més maldestre i conscient de cada una de les seves extremitats que mai.

—Vinga, Margaret, ara a dinar tan de pressa com puguem. L'has encarregat?

—No, pare; aquest home era aquí quan he arribat, i no he trobat el moment.

—Llavors ens haurem de conformar amb el que trobem. Em temo que s'ha hagut d'esperar una bona estona.

—A mi se m'ha fet una eternitat. Ja estava a les acaballes quan has arribat. No seguia cap tema, només contestava amb respostes breus i esquerpes.

—Però ha anat molt al gra, em fa l'efecte. Té el cap clar. Ha dit, que ho has sentit? Que Crampton s'aixeca sobre sòl pedregós, i que és de bon tros el barri més sa del veïnat de Milton.

Havent tornat a Heston, s'havia d'explicar com havia anat el dia a la senyora Hale, que tenia moltes preguntes, les quals van contestar entre glop i glop de te.

—I com és el senyor Thorton, l'home amb qui et cartejaves?

—Pregunta-ho a la Margaret— va dir el seu marit—, que han intentat de conversar una bona estona mentre jo parlava amb el propietari.

—Oh! Amb prou feines sé com és— va dir la Margaret, emmandrida; massa cansada per posar gaire a prova les seves capacitats descriptives. I llavors, animant-se, va afegir— és un home alt, d'espatlles amples, d'uns... Quants anys, pare?

—Jo diria que uns trenta.

—D'uns trenta anys. Amb una cara que no és ben bé lletja, però tampoc no és atractiva, gens excepcional. No diria que és un senyor; però això era difícil d'esperar.

—No era ni vulgar ni corrent, tanmateix.— va afegir el seu pare, gelós de qualsevol comentari que menyspreés l'únic amic que tenia a Milton.

—Oh, no!— va dir la Margaret— amb aquella expressió de resolució i de poder, cap cara, per més trets lletjos que tingués, podria considerar-se vulgar o corrent. No m'agradaria haver de negociar-hi; sembla molt inflexible. En fi, mare, sembla fet a mida per al seu camp; sagaç i fort, com ho són els comerciants.

—No anomenis comerciants als fabricants de Milton, Margaret— va dir el seu pare.— Són dues coses molt diferents.

—Ho són? Faig servir aquesta paraula per a tothom qui té alguna cosa per vendre; però si et sembla que és un terme incorrecte, pare, no l'utilitzaré. Però, ai, mare! Parlant de vulgar i corrent, prepara't per l'empaperat del rebedor. Roses blaves i roses, amb fulles grogues! I una cornisa que enfarfega tota l'habitació!

Però quan van mudar-se a la casa nova de Milton, aquell empaperat tan detestable havia desaparegut. El propietari va acceptar impertorbable els agraïments, i els va deixar creure, si així ho volien, que s'havia fet enrere en la seva determinació de no canviar l'empaperat. No hi havia cap necessitat particular de dir-los, que el que no es molestaria a fer per al tal reverend Hale, un ningú a Milton, estava encantat de fer-ho en resposta a un retret sec del senyor Thorton, el fabricant acomodat.

North and South, Elizabeth Gaskell, capítol VIII

6. Conclusions

Gràcies a aquest treball podem afirmar unes quantes coses: que mentre traduïem, ens hem adonat que de traduir, se n'aprèn a base de pràctica i experiència; que hem hagut de donar moltes voltes a problemes que tenien una solució més senzilla del que semblava a primer cop d'ull; que alguns fragments de la traducció, en llegir-los després en veu alta, sonaven poc naturals i encarcerats; que hem reescrit una vegada i una altra la traducció perquè vèiem que no rutllava i que, gràcies ls suggeriments de la nostra tutora, hem après a valorar altres punts de vista que ens han estat molt útils, atès que ens ha ofert suggeriments que a nosaltres, amb la nostra (poca) experiència, no se'ns haurien acudit.

També hem vist que hem aplicat molt més els coneixements que hem adquirit a assignatures pràctiques, com les de Traducció B-A, que no pas els de les assignatures teòriques, com Teoria de la Traducció, però sí que ens han fet servei assignatures com Documentació i Terminologia, perquè ens han deixat a l'abast bibliografies de diccionaris que hem pogut utilitzar en aquest projecte.

D'altra banda, també ens agradaria comentar que hem gaudit molt fent el treball perquè hem pogut conèixer una autora que ignoràvem, malgrat que sigui molt coneguda, i també hem après més sobre l'època i els costums victorians, que és un tema que ens apassiona. A més, ens ha agradat saber més coses de la vida a Anglaterra durant la Revolució Industrial i sobre la cultura del nord i del sud.

Aquest treball també ens ha ensenyat a aprendre a a enfrontar-nos als problemes (en la majoria de casos de traducció, tot i que també d'altres tipus: de plaços d'entrega, de nervis, etc.) i a trobar solucions que siguin bones. Hem après molt, com ja hem dit, de les correccions i suggeriments que ens ha fet la tutora. Ha estat reconfortant poder aplicar els coneixements que se'ns han instruït a la carrera i molt il·lustratiu haver de buscar les referències culturals basant-nos en aquests coneixements.

Pel que fa al resultat, creiem que és bastant satisfactori. Hem traduït el capítol, tal com ens havíem proposat, tot i que algunes de les idees originals, que vam descartar per manca de temps, incloïen més quantitat de traducció. Al final, però, ens hem adonat que preval més una traducció, si bé no tan llarga com hauríem volgut, de qualitat, que no pas una traducció llarga i feta amb presses.

Així doncs, podem confirmar que estem molt satisfets amb el nostre treball, i que si pel que fos tinguéssim l'oportunitat d'ampliar-lo i de, posem pel cas, traduir tot el llibre, ho faríem encantats.

Bibliografia

En paper

ALBIR, Amparo. *Traducción y Traductología: Introducción a la Traductología*. Madrid: Cátedra, 2001.

ALCÀNTARA, Sílvia. *Olor de Colònia*. Barcelona: Edicions de 1984, 2009.

AUSTEN, Jane. *Orgull i Prejudici*. Traducció d'Eulàlia Presas. Barcelona: Proa, 1985.

DICKENS, Charles. *Oliver Twist*. Traducció de Pau Romeva. Barcelona: Proa, 1970.

FOSTER, Shirley. *Elizabeth Gaskell: a Literary Life*. Nova York: Palgrave Macmillan, 2002.

GASKELL, Elizabeth. *Norte y Sur*. Traducció d'Àngela Pérez. Barcelona: Alba Editorial, 2005.

GASKELL, Elizabeth. *Norte y Sur*. Traducció d'Elizabeth Power. Madrid: Cátedra, 2015.

GASKELL, Elizabeth. *North and South*. Edició i anotacions de Dorothy Collin. Harmondsworth: Penguin Books, 1970.

GASKELL, Elizabeth. *North and South*. London: Penguin Books, 1994.

HOBBSAWM, E. J.; WRIGLEY, Chris. *Industria e Imperio: historia de Gran Bretaña desde 1750 hasta nuestros días*. Barcelona: Crítica, 2001.

HUGHES, Linda K.; LUND, Michael. *Victorian Publishing and Mrs. Gaskell's Work*. Charlottesville: University Press of Virginia, 1999.

LERNER, Laurence. *The Victorians, The Context of English Literature*. London: Methuen, 1978.

PONT, Miquel. *Vocabulari del pagès*. Barcelona: Proa, 2005.

STITT, Megan Perigoe. *Metaphors of Change in the Language of Nineteenth-century Fiction: Scott, Gaskell, and Kingsley*. Oxford: Clarendon Press Oxford, 1998.

TUCKER, Herbert F. *A Companion to Victorian Literature & Culture*. Malden, Mass.: Blackwell Publishers, 1999.

VENEGAS LAGÜENS, María Luisa. *Elizabeth C. Gaskell: Characterization through Language*. Tesi doctoral. Sevilla: Secretariado de Publicaciones de la Universidad de Sevilla, 1991.

En línia

AA.DD. *English to French, Italian, German & Spanish Dictionary* - *WordReference.com*. Consultat el 23 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://www.wordreference.com/>

AA.DD. *Lexicool.com - Diccionarios Bilingües Y Multilingües En Línea Y Recursos Lingüísticos*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://www.lexicool.com/>

AA.DD. *Linguee - Diccionario Español-inglés, Entre Otros Idiomas*. Consultat el 23 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://www.linguee.es>

Aladí, Catàleg De La Xarxa De Biblioteques Municipals. Diputació de Barcelona. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://sinera.diba.cat/>

ANÒNIM. "Norte Y Sur - Elizabeth Gaskell". *Solodelibros*. Abril 14, 2015. Consultat el 23 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://www.solodelibros.es/14/04/2015/norte-y-sur-elizabeth-gaskell/>

COLLINS DICTIONARIES. *English Dictionary*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://www.collinsdictionary.com/>

ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Enciclopèdia.cat*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://enciclopedia.cat/>

ésAdir. Portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Consultat el 21 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://esadir.cat/>

GASKELL, ELIZABET. *North and South*. Leipzig: Tauchnitz Editions, 1855. Consultat el 5 de juny de 2015. Recurs en línia: <https://play.google.com/books/reader?printsec=frontcover&output=reader&id=yMNHwH4hT7AC&pg=GBS.PP5.w.0.1.0>

GENERALITAT DE CATALUNYA (GENCAT). *Optimot. Consultes Lingüístiques - Llengua Catalana*. Consultat el 22 de maig del 2015. Recurs en línia: <http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>

GENERALITAT DE CATALUNYA – DEPARTAMENT DE CULTURA. *TERMCAT, Centre de Terminologia*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://termcat.cat/>

GRUP ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Diccionari.cat*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://diccionari.cat>

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://dlc.iec.cat>

JANÉ, Albert. "Els Tractaments I Les Inconseqüències". *Llengua Nacional - Núm. 59*. 2007. Consultat el 23 de maig de 2015. Recurs en línia:

[http://taller.iec.cat/filologica/documents/ajr/Jane,A\(2007-2\)ElsTractamentsILesInconsequencies.pdf](http://taller.iec.cat/filologica/documents/ajr/Jane,A(2007-2)ElsTractamentsILesInconsequencies.pdf)

LACHAT LEAL, Cristina. *Estrategias Y Problemas De Traducción: Tesis Doctoral*. Juny 1, 2003. Consultat el 23 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://digibug.ugr.es/bitstream/10481/13898/1/Lachat.pdf>

LAROUSSE EDITORIAL 2014. *Diccionaris.cat*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://diccionaris.cat/>

MILÀ, Josep. "Digui'm De Tu". *Coses De La Llengua*. Febrer 1, 2011. Consultat el 21 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://cosesdelallengua.blogspot.com.es/2011/02/les-persones-ens-podem-tractar-de-tres.html>

NOGUER SERRANO, Neus. "Sobre El Tractament De 'vós' En Català". *En Altres Paraules*. Gener 8, 2015. Consultat el 21 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://en-altres-paraules.blogspot.com.es/2015/01/sobre-el-tractament-de-vos-en-catala.html>

OXFORD UNIVERSITY PRESS. *Oxford Dictionaries - Dictionary, Thesaurus, & Grammar*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://www.oxforddictionaries.com/>

PORRAS MARTÍ, Marina. "En Defensa De Cranford". *Blog De Marina Porras*. Agost 1, 2013. Consultat el 23 de maig de 2015. Recurs en línia: <https://marinaporras.wordpress.com/2013/08/01/en-defensa-de-cranford/>

Servei de biblioteques de la UAB. Universitat Autònoma de Barcelona. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: <http://www.uab.cat/bib/>

UNESCO. *Index Translationum - World Bibliography of Translation*. Consultat el 22 de maig de 2015. Recurs en línia: http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=7810&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

Altres recursos

BRITISH BROADCASTING CORPORATION (BBC). North and South. Regne Unit, 2004. Minisèrie TV en DVD.

ANNEX

North and South, chapter VII

CHAPTER VII.

NEW SCENES AND FACES.

"Mist clogs the sunshine,

Smoky dwarf houses

Have we round on every side."

Matthew Arnold.

The next afternoon, about twenty miles from Milton-Northern, they entered on the little branch railway that led to Heston. Heston itself was one long straggling street, running parallel to the seashore. It had a character of its own, as different from the little bathing-places in the south of England as they again from those of the continent. To use a Scotch word, every thing looked more "purposelike." The country carts had more iron, and less wood and leather about the horse-gear; the people in the streets, although on pleasure bent, had yet a busy mind. The colours looked grayer — more enduring, not so gay and pretty. There were no smock-frocks, even among the country folk; they retarded motion, and were apt to catch on machinery, and so the habit of wearing them had died out. In such towns in the south of England, Margaret had seen the shopmen, when not employed in their business, lounging a little at their doors, enjoying the fresh air, and the look up and down the street. Here, if they had any leisure from customers, they made themselves business in the shop — even, Margaret fancied, to the unnecessary unrolling and re-rolling of ribbons. All these differences struck upon her mind, as she and her mother went out next morning to look for lodgings.

Their two nights at hotels had cost more than Mr. Hale had anticipated, and they were glad to take the first clean, cheerful rooms they met with that were at liberty to receive them. There, for the first time for many days, did Margaret feel at rest. There was a dreaminess in the rest, too, which made it still more perfect and luxurious to repose in. The distant sea, lapping the sandy shore with measured sound; the nearer cries of the donkey-boys; the unusual scenes moving before her like pictures, which she cared not in her laziness to have fully explained before they passed away; the stroll down to the beach to breathe the sea-air, soft and warm on that sandy shore even to the end of November; the great long misty sea-line touching the tender-coloured sky; the white sail of a distant boat turning silver in some pale sunbeam: — it seemed as if she could dream her life away in such luxury of pensiveness, in which she made her present all in all, from not daring to think of the past, or wishing to contemplate the future.

But the future must be met, however stern and iron it be. One evening it was arranged that Margaret and her father should go the next day to Milton-Northern, and look out for a house. Mr. Hale had received several letters from Mr. Bell, and one or two from Mr. Thornton, and he was anxious to ascertain at once a good many particulars respecting his position and chances of success there, which he could only do by an interview with the latter gentleman. Margaret knew that they ought to be removing; but she had a repugnance to the idea of a manufacturing town, and believed that her mother was receiving benefit from Heston air, so she would willingly have deferred the expedition to Milton.

For several miles before they reached Milton, they saw a deep lead-coloured cloud hanging over the horizon in the direction in which it lay. It was all the darker from contrast with the pale gray-blue of the wintry sky; for in Heston there had been the earliest signs of frost. Nearer to the town, the air had a faint taste and smell of smoke; perhaps, after all, more a loss of the fragrance of grass and herbage than any positive taste or smell. Quick they were whirled over long, straight, hopeless streets of regularly-built houses, all small and of brick. Here and there a great oblong many-windowed factory stood up, like a hen among her chickens, puffing out black "unparliamentary" smoke, and sufficiently accounting for the cloud which Margaret had taken to foretell rain. As they drove through the larger and wider streets, from the station to the hotel, they had to stop constantly; great loaded luries blocked up the not over-wide thoroughfares. Margaret had now and then been into the city in her drives with her aunt. But there the heavy lumbering vehicles seemed various in their purposes and intent; here every van, every waggon and truck, bore cotton, either in the raw shape in bags, or the woven shape in bales of calico. People thronged the footpaths, most of them well-dressed as regarded the material, but with a slovenly looseness which struck Margaret as different from the shabby, threadbare smartness of a similar class in London.

"New Street," said Mr. Hale. "This, I believe, is the principal street in Milton. Bell has often spoken to me about it. It was the opening of this street from a lane into a great thoroughfare, thirty years ago, which has caused his property to rise so much in value. Mr. Thornton's mill must be somewhere not very far off, for he is Mr. Bell's tenant. But I fancy he dates from his warehouse."

"Where is our hotel, Papa?"

"Close to the end of this street, I believe. Shall we have lunch before or after we have looked at the houses we marked in the Milton Times?"

"Oh, let us get our work done first."

"Very well. Then I will only see if there is any note or letter for me from Mr. Thornton, who said he would let me know anything he might hear about these houses, and then we will set off. We will keep the cab; it will be safer than losing ourselves, and being too late for the train this afternoon."

There were no letters awaiting him. They set out on their house-hunting. Thirty pounds a-year was all they could afford to give, but in Hampshire they could have met with a roomy house and pleasant garden for the money. Here, even the necessary accommodation of two sitting-rooms and four bedrooms seemed unattainable. They went through their list, rejecting each as they visited it. Then they looked at each other in dismay.

"We must go back to the second, I think. That one, — in Crampton, don't they call the suburb? There were three sitting-rooms; don't you remember how we laughed at the number compared with the three bed-rooms? But I have planned it all. The front room down-stairs is to be your study and our dining-room (poor papa!), for, you know, we settled mamma is to have as cheerful a sitting-room as we can get; and that front room up-stairs, with the atrocious blue and pink paper and heavy cornice, had really a pretty view over the plain, with a great bend of river, or canal, or whatever it is, down below. Then I could have the little bed-room behind, in that projection at the head of the first flight of stairs — over the kitchen, you know — and you and mamma the room behind the drawing-room, and that closet in the roof will make you a splendid dressing-room."

"But Dixon, and the girl we are to have to help?"

"Oh, wait a minute. I am overpowered by the discovery of my own genius for management. Dixon is to have — let me see, I had it once — the back sitting-room. I think she will like that. She grumbles so much about the stairs at Heston; and the girl is to have that sloping attic over your room and mamma's. Won't that do?"

"I dare say it will. But the papers. What taste! And the overloading such a house with colour and such heavy cornices!"

"Never mind, Papa! Surely, you can charm the landlord into re-papering one or two of the rooms — the drawing-room and your bed-room — for mamma will come most in contact with them; and your book-shelves will hide a great deal of that gaudy pattern in the dining-room."

"Then you think it the best? If so, I had better go at once and call on this Mr. Donkin, to whom the advertisement refers me. I will take you back to the hotel, where you can order lunch, and rest, and by the time it is ready, I shall be with you. I hope I shall be able to get new papers."

Margaret hoped so too, though she said nothing. She had never come fairly in contact with the taste that loves ornament, however bad, more than the plainness and simplicity which are of themselves the framework of elegance.

Her father took her through the entrance of the hotel, and leaving her at the foot of the staircase, went to the address of the landlord of the house they had fixed upon. Just as Margaret had her hand on the door of their sitting-room, she was followed by a quick-stepping waiter:

"I beg your pardon, Ma'am. The gentleman was gone so quickly, I had no time to tell him. Mr. Thornton called almost directly after you left; and, as I understood from what the gentleman said, you would be back in an hour, I told him so, and he came again about five minutes ago, and said he would wait for Mr. Hale. He is in your room now, Ma'am."

"Thank you. My father will return soon, and then you can tell him."

Margaret opened the door and went in with the straight, fearless, dignified presence habitual to her. She felt no awkwardness; she had too much the habits of society for that. Here was a person come on business to her father; and, as he was one who had shown himself obliging, she was disposed to treat him with a full measure of civility. Mr. Thornton was a good deal more surprised and discomfited than she. Instead of a quiet, middle-aged clergyman, — a young lady came forward with frank dignity, — a young lady of a different type to most of those he was in the habit of seeing. Her dress was very plain: a close straw bonnet of the best material and shape, trimmed with white ribbon; a dark silk gown, without any trimming or flounce; a large Indian shawl, which hung about her in long heavy folds, and which she wore as an empress wears her drapery. He did not understand who she was, as he caught the simple, straight, unabashed look, which showed that his being there was of no concern to the beautiful countenance, and called up no flush of surprise to the pale ivory of the complexion. He had heard that Mr. Hale had a daughter, but he had imagined that she was a little girl.

"Mr. Thornton, I believe!" said Margaret, after a half-instant's pause, during which his unready words would not come. "Will you sit down. My father brought me to the door, not a minute ago, but unfortunately he was not told that you were here, and he has gone away on some business. But he will come back almost directly. I am sorry you have had the trouble of calling twice."

Mr. Thornton was in habits of authority himself, but she seemed to assume some kind of rule over him at once. He had been getting impatient at the loss of his time on a market-day, the moment before she appeared, yet now he calmly took a seat at her bidding.

"Do you know where it is that Mr. Hale has gone to? Perhaps I might be able to find him."

"He has gone to a Mr. Donkin's in Canute Street. He is the landlord of the house my father wishes to take in Crampton."

Mr. Thornton knew the house. He had seen the advertisement, and been to look at it, in compliance with a request of Mr. Bell's that he would assist Mr. Hale to the best of his power: and also instigated by his own interest in the case of a clergyman who had given up his living under circumstances such as those of Mr. Hale. Mr. Thornton had thought that the house in Crampton was really just the thing; but now that he saw Margaret, with her superb ways of moving and looking, he began to feel ashamed of having imagined

that it would do very well for the Hales, in spite of a certain vulgarity in it which had struck him at the time of his looking it over.

Margaret could not help her looks; but the short curled upper lip, the round, massive up-turned chin, the manner of carrying her head, her movements, full of a soft feminine defiance, always gave strangers the impression of haughtiness. She was tired now, and would rather have remained silent, and taken the rest her father had planned for her; but, of course, she owed it to herself to be a gentlewoman, and to speak courteously from time to time to this stranger; not over-brushed, nor over-polished, it must be confessed, after his rough encounter with Milton streets and crowds. She wished that he would go, as he had once spoken of doing, instead of sitting there, answering with curt sentences all the remarks she made. She had taken off her shawl, and hung it over the back of her chair. She sat facing him and facing the light; her full beauty met his eye; her round white flexible throat rising out of the full, yet lithe figure; her lips, moving so slightly as she spoke, not breaking the cold serene look of her face with any variation from the one lovely haughty curve; her eyes, with their soft gloom, meeting his with quiet maiden freedom. He almost said to himself that he did not like her, before their conversation ended; he tried so to compensate himself for the mortified feeling, that while he looked upon her with an admiration he could not repress, she looked at him with proud indifference, taking him, he thought, for what, in his irritation, he told himself he was — a great rough fellow, with not a grace or a refinement about him. Her quiet coldness of demeanour he interpreted into contemptuousness, and resented it in his heart to the pitch of almost inclining him to get up and go away, and have nothing more to do with these Hales, and their superciliousness.

Just as Margaret had exhausted her last subject of conversation — and yet conversation that could hardly be called which consisted of so few and such short speeches — her father came in, and with his pleasant gentlemanly courteousness of apology, re-instated his name and family in Mr. Thornton's good opinion.

Mr. Hale and his visitor had a good deal to say respecting their mutual friend, Mr. Bell; and Margaret, glad that her part of entertaining the visitor was over, went to the window to try and make herself more familiar with the strange aspect of the street. She got so much absorbed in watching what was going on outside that she hardly heard her father when he spoke to her, and he had to repeat what he said:

"Margaret! the landlord will persist in admiring that hideous paper, and I am afraid we must let it remain."

"Oh dear! I am sorry!" she replied, and began to turn over in her mind the possibility of hiding part of it, at least, by some of her sketches, but gave up the idea at last, as likely only to make bad worse. Her father, meanwhile, with his kindly country hospitality, was pressing Mr. Thornton to stay to luncheon with them. It would have been very inconvenient to him to do so, yet he felt that he should have yielded, if Margaret by word or look had seconded her father's invitation; he was glad she did not, and yet he was irritated at her for not doing it. She gave him a low, grave bow when he left, and he

felt more awkward and self-conscious in every limb than he had ever done in all his life before.

"Well, Margaret, now to luncheon, as fast as we can. Have you ordered it?"

"No, papa; that man was here when I came home, and I have never had an opportunity."

"Then we must take anything we can get. He must have been waiting a long time, I'm afraid."

"It seemed exceedingly long to me. I was just at the last gasp when you came in. He never went on with any subject, but gave little, short, abrupt answers."

"Very much to the point though, I should think. He is a clear-headed fellow. He said (did you hear?) that Crampton is on gravelly soil, and by far the most healthy suburb in the neighbourhood of Milton."

When they returned to Heston, there was the day's account to be given to Mrs. Hale, who was full of questions which they answered in the intervals of tea-drinking.

"And what is your correspondent, Mr. Thornton, like?"

"Ask Margaret," said her husband. "She and he had a long attempt at conversation, while I was away speaking to the landlord."

"Oh! I hardly know what he is like," said Margaret, lazily; too tired to tax her powers of description much. And then rousing herself, she said, "He is a tall, broad-shouldered man, about — how old, papa?"

"I should guess about thirty."

"About thirty — with a face that is neither exactly plain, nor yet handsome, nothing remarkable — not quite a gentleman; but that was hardly to be expected."

"Not vulgar or common though," put in her father, rather jealous of any disparagement of the sole friend he had in Milton.

"Oh no!" said Margaret. "With such an expression of resolution and power, no face, however plain in feature, could be either vulgar or common. I should not like to have to bargain with him; he looks very inflexible. Altogether a man who seems made for his niche, mamma; sagacious, and strong, as becomes a great tradesman."

"Don't call the Milton manufacturers tradesmen, Margaret," said her father. "They are very different."

"Are they? I apply the word to all who have something tangible to sell; but if you think the term is not correct, papa, I won't use it. But, oh mamma! speaking of vulgarity and commonness, you must prepare yourself for our drawing-room paper. Pink and blue roses, with yellow leaves! And such a heavy cornice round the room!"

But when they removed to their new house in Milton, the obnoxious papers were gone. The landlord received their thanks very composedly; and let them think, if they liked, that he had relented from his expressed determination not to repaper. There was no particular need to tell them, that what he did not care to do for a Reverend Mr. Hale, unknown in Milton, he was only too glad to do at the one short sharp remonstrance of Mr. Thornton, the wealthy manufacturer.